

STATISTIKAS SAGATAVOŠANAS PAMATPRINCIPI

1. LATVIJAS MAKSĀJUMU BALANCE

1.1. Ievads

Maksājumu balance ir statistikas pārskats, kas atspoguļo darījumus starp Latvijas rezidentiem un pārējo valstu rezidentiem. Tā ietver tekošo kontu, kapitāla kontu un finanšu kontu.

Par rezidentiem tiek uzskatītas visas, t.sk. ārvalstu, institūcijas, kas reģistrētas un darbojas Latvijas teritorijā, un privātpersonas, kuru mājāsaimniecības atrodas Latvijā un kuras neizbrauc ārpus Latvijas uz laiku, kas pārsniedz 1 gadu (izņēmums – studenti). Par rezidentiem uzskatāmas arī Latvijas valsts diplomātiskās, konsulārās un citas oficiālās pārstāvniecības ārvalstīs. Savukārt nerezidenti ir visas institūcijas, kas reģistrētas ārvalstīs, un privātpersonas, kuru mājāsaimniecības atrodas ārpus Latvijas vai kuras ieradušās Latvijā uz laiku, kas sākas par 1 gadu (izņēmums – studenti). Par nerezidentiem uzskatāmas arī ārvalstu diplomātiskās, konsulārās, starptautisko institūciju un citas oficiālās pārstāvniecības Latvijā.

Maksājumu bilanci tiek atspoguļoti darījumi, kuri saistīti ar precēm, pakalpojumiem, ienākumiem un pārvedumiem, un darījumi, kuri rada finanšu prasības (aktīvi) vai finanšu saistības (pasīvi) starp Latvijas rezidentiem un pārējo valstu rezidentiem (nerezidentiem).

Darījumi maksājumu bilanci jāuzskaita, veicot dubulto ierakstu maksājumu balances posteņos:

- vienlaikus tekošā konta un finanšu konta ietvaros (piemēram, preču vai pakalpojumu eksporta rezultātā Latvijā ieplūdušie naudas līdzekļi tiek izvietoti ārvalstu aktīvos vai izmantoti ārvalstu saistību samazināšanai);
- tikai finanšu konta ietvaros (piemēram, finanšu prasību samazinājuma vai finanšu saistību pieauguma rezultātā Latvijā ieplūdušie naudas līdzekļi tiek izvietoti ārvalstu aktīvos vai izmantoti ārvalstu saistību samazināšanai).

Tekošajā kontā un kapitāla kontā kredīta (eksporta) un debeta (importa) darījumi tiek atspoguļoti ar "+" zīmi, savukārt neto darījumi veidojas, no kredīta (eksporta) atņemot debetu (importu).

Finanšu konta datus aktīvu un pasīvu pieaugums tiek atspoguļots ar "+" zīmi, savukārt samazinājums tiek norādīts ar "-" zīmi. Neto posteņi veidojas, no aktīviem atņemot pasīvus.

Statistisko informāciju maksājumu balances vajadzībām vāc saskaņā ar likumu "Par Latvijas Banku", kurā noteikts, ka Latvijas Banka vāc, glabā un apstrādā statistiskos datus, kā arī izstrādā, apkopo, analizē un izplata statistisko informāciju, lai nodrošinātu Latvijas Bankas uzdevumu izpildi, t.sk. atbalstītu ECB darbību Eiropas Centrālo banku sistēmas uzdevumu izpildei nepieciešamās statistiskās informācijas apkopošanā atbilstoši ES, t.sk. ECB, tiesību aktu prasībām.

Maksājumu balances datus Latvijas Banka sagatavo atbilstoši SVF "Maksājumu balances un starptautisko investīciju balances rokasgrāmatas" 6. izdevuma prasībām.

BASIC PRINCIPLES FOR COMPILING STATISTICS

1. LATVIA'S BALANCE OF PAYMENTS

1.1 Introduction

The balance of payments is a statistical statement summarising transactions between Latvia's residents and the rest of the world. It incorporates the current account, the capital account and the financial account.

Residents shall be all institutions, including foreign institutions, registered and operating in the territory of the Republic of Latvia, as well as individuals whose households are located in Latvia and who do not leave Latvia for a period of time exceeding one year (excl. students). Diplomatic, consular and other official representative offices of the Republic of Latvia abroad shall also be regarded as residents. Non-residents shall be all institutions that are registered abroad and individuals whose households are located outside Latvia or who are staying in Latvia for a period of time not exceeding one year (excl. students). Foreign diplomatic and consular representative offices, those of international institutions, and other official representative offices in Latvia shall also be regarded as non-residents.

The balance of payments reflects the transactions related to goods, services, income and transfers, and transactions that result in financial claims (assets) or financial obligations (liabilities) between residents of Latvia and the rest of the world (non-residents).

In the balance of payments, transactions shall be recorded on a double-entry basis:

- under both the current and financial accounts – e.g. cash inflows into Latvia as a result of exporting goods or services are placed in foreign assets or used for reducing foreign liabilities;
- under the financial account only – e.g. cash inflows into Latvia as a result of a decrease in financial claims or an increase in financial liabilities are placed in foreign assets or used for reducing foreign liabilities.

Credit (exports) and debit (imports) transactions on the current account or capital account are recorded with a positive sign (+), whereas net transactions are calculated by subtracting debit (imports) from credit (exports).

For the financial account data, an increase in assets and liabilities is recorded with a positive sign (+), while a respective decrease is indicated with a negative sign (–). Net components are calculated by subtracting liabilities from assets.

Data for balance of payments statistics purposes are collected in accordance with the Law on Latvijas Banka which stipulates that Latvijas Banka shall collect, store and process statistical data as well as develop, compile, analyse and distribute statistics to ensure the fulfilment of its tasks, including assisting the ECB in compiling the statistics required for the execution of the tasks of the European System of Central Banks in accordance with the requirements of the legislation of the EU and legal acts and instruments of the ECB. Latvijas Banka compiles balance of payments statistics in accordance with the guidelines of the IMF's Balance of Payments and International Investment Position Manual (6th edition).

1.2. Maksājumu bilances informācijas avoti

Latvijas Banka gan pati vāc maksājumu bilances sagatavošanai nepieciešamos statistiskos datus, gan izmanto citu institūciju savāktu informāciju. Maksājumu bilances informācijas avoti ir šādi.

Tekošais konts

Preces

Ārējās tirdzniecības statistika (CSP)
Pārskats par transporta un starpniecības pakalpojumiem (Latvijas Banka)
Nebanku ārējo maksājumu dati (Latvijas Banka)
Pārskats par zivsaimniecību (CSP)
Latvijas Bankas peļņas un zaudējumu aprēķins (Latvijas Banka)

Pakalpojumi

Ārējās tirdzniecības statistika (CSP)
Pārskats par transporta un starpniecības pakalpojumiem (Latvijas Banka)
Nebanku ārējo maksājumu dati (Latvijas Banka)
Pārskats par pakalpojumiem (Latvijas Banka)
Pārskats par izlidojušo pasažieru skaitu (VAS "Starptautiskā lidosta "Rīga"")
Latvijas Republikas robežu šķērsojušo personu skaits Krievijas, Baltkrievijas, dzelzceļa, jūras un lidostas robežkontroles punktos (CSP)
Latvijas Republikas robežu šķērsojušo personu apsekojuma statistika (CSP)
Latvijas Bankas peļņas un zaudējumu aprēķins (Latvijas Banka)
Pārskats par ārējiem aktīviem un pasīviem (Latvijas Banka)
Valdības ārējais parāds (VK)
Pārskats par valdības kontu atlikumiem ārvalstīs (VK)
MFI statistika (Latvijas Banka)
Pārskats par tiešās apdrošināšanas un pārapdrošināšanas prēmijām un atlīdzībām (FKTK)
Pārskats par Latvijas Republikas vēstniecību, pārstāvniecību un konsulātu ieņēmumiem un izdevumiem (ĀM)
Pārskats par ārvalstu vēstniecībām, pārstāvniecībām un konsulātiem atmaksāto pievienotās vērtības nodokli (VID)
Latvijas Bankas peļņas un zaudējumu aprēķins (Latvijas Banka)
Iemaksas ES budžetā (FM)

Sākotnējie ienākumi

Pārskats par jūrnieru noslēgtajiem līgumiem darbam ārvalstīs (Latvijas Banka)
Darba statistika (CSP)
Pārskats par Latvijas Republikas vēstniecību, pārstāvniecību un konsulātu ieņēmumiem un izdevumiem (ĀM)
Pārskats par ārvalstu vēstniecību, pārstāvniecību un konsulātu samaksātajām sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām (VID)
MFI statistika (Latvijas Banka)
Latvijas Bankas peļņas un zaudējumu aprēķins (Latvijas Banka)
Pārskats par ārējiem aktīviem un pasīviem (Latvijas Banka)
Valdības ārējais parāds (VK)
Nebanku ārējo maksājumu dati (Latvijas Banka)
Pārskats par valdības kontu atlikumiem ārvalstīs (VK)
Vērtspapīru turētāju dati (Latvijas Banka)
Saņemtie ES fondu līdzekļi (VK)
Iemaksas ES budžetā (FM)

1.2 Sources for the Balance of Payments

In compiling the balance of payments, Latvijas Banka uses its own statistics or statistics collected by other institutions. Data sources are as follows:

Current account

Goods

Foreign trade statistics (CSB)
Survey on transport and intermediary services (Latvijas Banka)
Non-bank external payment data (Latvijas Banka)
Data on fisheries (CSB)
Latvijas Banka's profit and loss statement (Latvijas Banka)

Services

Foreign trade statistics (CSB)
Survey on transport and intermediary services (Latvijas Banka)
Non-bank external payment data (Latvijas Banka)
Survey on services (Latvijas Banka)
Data on the number of passenger departures (SJSC Riga International Airport)
Number of persons entering and leaving the country at border check-points with Russia and Belarus, railway, sea and airport checkpoints (CSB)
Statistics on persons entering and leaving the country (CSB)
Latvijas Banka's profit and loss statement (Latvijas Banka)
Survey on foreign assets and liabilities (Latvijas Banka)
General government external debt (Treasury)
Data on balance of government accounts abroad (Treasury)
MFI statistics (Latvijas Banka)
Data on direct insurance and reinsurance premiums and claims paid (FCMC)
Data on revenue and expenditure of Republic of Latvia embassies, representative offices and consulates (MFA)
Data on VAT repaid to foreign embassies, representative offices and consulates (SRS)
Latvijas Banka's profit and loss statement (Latvijas Banka)
Contributions to the EU budget (MF)

Primary income

Survey on contracts concluded by sailors for working abroad (Latvijas Banka)
Labour statistics (CSB)
Data on revenue and expenditure of Republic of Latvia embassies, representative offices and consulates (MFA)
Data on social security contributions by foreign embassies, representative offices and consulates (SRS)
MFI statistics (Latvijas Banka)
Latvijas Banka's profit and loss statement (Latvijas Banka)
Survey on foreign assets and liabilities (Latvijas Banka)
General government external debt (Treasury)
Non-bank external payment data (Latvijas Banka)
Data on balance of government accounts abroad (Treasury)
Data on holders of securities (Latvijas Banka)
Resources received from EU funds (Treasury)
Contributions to the EU budget (MF)

Otrreizējie ienākumi

Nebanku ārējo maksājumu dati (Latvijas Banka)
 Saņemtie ES fondu līdzekļi (VK)
 Iemaksas ES budžetā (FM)
 MFI statistika (Latvijas Banka)
 Valsts budžeta ieņēmumi un izdevumi (VK)
 Latvijas Bankas peļņas un zaudējumu aprēķins (Latvijas Banka)
 Darba statistika (CSP)
 Pārskats par Latvijas Republikas vēstniecību, pārstāvniecību un konsulātu ieņēmumiem un izdevumiem (ĀM)
 Izmaksātās pensijas (VSAA)
 Pārskats par tiešās apdrošināšanas un pārapdrošināšanas prēmijām un atlīdzībām (FKTK)
 Pārskats par ārvalstu vēstniecībām, pārstāvniecībām un konsulātiem atmaksāto pievienotās vērtības nodokli (VID)

Kapitāla kots

Saņemtie ES fondu līdzekļi (VK)
 Nebanku ārējo maksājumu dati (Latvijas Banka)

Finanšu kots**Tiešās investīcijas**

Pārskats par ārējiem aktīviem un pasīviem (Latvijas Banka)
 MFI statistika (Latvijas Banka)
 Vērtspapīru turētāju dati (Latvijas Banka)
 Nebanku ārējo maksājumu dati (Latvijas Banka)
 Biržā kotēto uzņēmumu akciju cenas (*Nasdaq Riga*)
 UR dati (SIA "LURSOFT")

Portfeļieguldījumi

MFI statistika (Latvijas Banka)
 Latvijas Bankas balance (Latvijas Banka)
 Biržā kotēto uzņēmumu akciju cenas (*Nasdaq Riga*)
 Vērtspapīru turētāju dati (Latvijas Banka)
 Pārskats par apdrošināšanas sabiedrību aktīviem un pasīviem (FKTK)

Atvasinātie finanšu instrumenti

Latvijas Bankas balance (Latvijas Banka)
 Latvijas Bankas peļņas un zaudējumu aprēķins (Latvijas Banka)
 MFI statistika (Latvijas Banka)
 Pārskats par atvasinātajiem finanšu instrumentiem (VK)
 Nebanku ārējo maksājumu dati (Latvijas Banka)

Citi ieguldījumi

Pārskats par ārējiem aktīviem un pasīviem (Latvijas Banka)
 MFI statistika (Latvijas Banka)
 Latvijas Bankas balance (Latvijas Banka)
 Valdības ārējais parāds (VK)
 Pārskats par valdības kontu atlikumiem ārvalstīs (VK)
 Pārskats par apdrošināšanas sabiedrību, privāto pensiju fondu, privāto pensiju fondu pārvaldīto pensiju plānu, valsts fondēto pensiju shēmu līdzekļu un investīciju fondu aktīviem un pasīviem (FKTK)
 Pārskats par tiešās apdrošināšanas un pārapdrošināšanas tehniskajām rezervēm (FKTK)

Rezerves aktīvi

Latvijas Bankas balance (Latvijas Banka)

Secondary income

Non-bank external payment data (Latvijas Banka)
 Resources received from EU funds (Treasury)
 Contributions to the EU budget (MF)
 MFI statistics (Latvijas Banka)
 State budget revenue and expenditure (Treasury)
 Latvijas Banka's profit and loss statement (Latvijas Banka)
 Labour statistics (CSB)
 Data on revenue and expenditure of Republic of Latvia embassies, representative offices and consulates (MFA)
 Data on pension payments (SSIA)
 Data on direct insurance and reinsurance premiums and claims paid (FCMC)
 Data on VAT repaid to foreign embassies, representative offices and consulates (SRS)

Capital account

Resources received from EU funds (Treasury)
 Non-bank external payment data (Latvijas Banka)

Financial account**Direct investment**

Survey on foreign assets and liabilities (Latvijas Banka)
 MFI statistics (Latvijas Banka)
 Data on holders of securities (Latvijas Banka)
 Non-bank external payment data (Latvijas Banka)
 Prices for company shares quoted on the Stock Exchange (Nasdaq Riga)
 RE data (LURSOFT Ltd)

Portfolio investment

MFI (excl. central bank) statistics (Latvijas Banka)
 Latvijas Banka's balance sheet (Latvijas Banka)
 Prices for company shares quoted on the Stock Exchange (Nasdaq Riga)
 Data on holders of securities (Latvijas Banka)
 Data on assets and liabilities of insurance companies (FCMC)

Financial derivatives

Latvijas Banka's balance sheet (Latvijas Banka)
 Latvijas Banka's profit and loss statement (Latvijas Banka)
 MFI statistics (Latvijas Banka)
 Data on financial derivatives (Treasury)
 Non-bank external payment data (Latvijas Banka)

Other investment

Survey on foreign assets and liabilities (Latvijas Banka)
 MFI statistics (Latvijas Banka)
 Latvijas Banka's balance sheet (Latvijas Banka)
 General government external debt (Treasury)
 Data on balance of government accounts abroad (Treasury)
 Data on assets and liabilities of insurance companies, private pension funds, pension plans managed by private pension funds, statefunded pension scheme funding, and assets and liabilities of investment funds (FCMC)
 Data on direct insurance and reinsurance technical reserves (FCMC)

Reserve assets

Latvijas Banka's balance sheet (Latvijas Banka)

1.3. Tekošais kants

Maksājumu bilances sastāvdaļa, kas atspoguļo preču, pakalpojumu, sākotnējo ienākumu un otrreizējo ienākumu plūsmas starp Latvijas rezidentiem un pārējo valstu rezidentiem.

1.3.1. Preces

Vispārējās nozīmes preces, preču neto eksports tirdzniecības starpniecības darījumos un nemonētārais zelts.

1.3.1.1. Vispārējās nozīmes preces

Preces, attiecībā uz kurām notiek ekonomisko īpašumtiesību pāreja (preču eksports (izvedums) un preču imports (ievedums)) un kuras nav iekļautas citās specifiskās kategorijās.

Informāciju par vispārējās nozīmes precēm gūst no CSP apkopotās ārējās tirdzniecības statistikas datiem. Tie ietver *Intrastat* datus par preču tirdzniecības darījumiem ar ES valstīm un muitas kravu deklarāciju datus par preču tirdzniecības darījumiem ārpus ES esošajām valstīm (*Extrastat* dati). Ārējās tirdzniecības statistikas dati Latvijā tiek sagatavoti, izmantojot speciālās tirdzniecības sistēmas shēmu (preču eksportā neiekļauj preču izvedumu no muitas noliktavām uz ārvalstīm, un preču importā neiekļauj preču ievadumu muitas noliktavās no ārvalstīm).

Ārējās tirdzniecības statistikas dati tiek koriģēti atbilstoši maksājumu bilances sagatavošanas metodoloģiskajām prasībām:

- preču importa vērtība no CIF cenām tiek koriģēta uz FOB cenām, t.i., no preces vērtības tiek atskaitīta vedmaksa un apdrošināšanas izdevumi (*Intrastat* datos – individuāli katrai preces nosūtītājvalstij, savukārt *Extrastat* datos – individuāli katram transporta veidam un preces izcelsmes valstij rezidentu un nerezidentu pārvadātāju dalījumā);
- papildus tiek ietverta informācija no Latvijas Bankas apkopotajiem transporta un starpniecības pakalpojumu pārskatiem par nerezidentu transporta organizāciju savam patēriņam Latvijā iegādātajām precēm (eksports) un rezidentu transporta organizāciju savam patēriņam ārvalstīs iegādātajām precēm (imports);
- papildus tiek ietverta CSP apkopotā informācija par eksporta darījumiem no Latvijas zvejas kuģiem, kas zvejo eksteritoriālajos ūdeņos;
- papildus tiek ietverta informācija no Latvijas Bankas peļņas un zaudējumu aprēķina par banknošu drukāšanas un monētu kalšanas izdevumiem;
- papildus tiek ietverti CSP aprēķinātie nelegālā importa dati;
- netiek ietverta informācija par tiem preču eksporta vai importa darījumiem, kuri nerada īpašumtiesību maiņu;
- tiek izņemta informācija par preču izvešanu no Latvijas uz apstrādi, ja preces pēc apstrādes tiek nosūtītas atpakaļ uz Latviju, kā arī par preču ieviešanu uz apstrādi Latvijā, ja tās pēc apstrādes tiek nosūtītas atpakaļ uz to pašu valsti, no kuras tika ievestas uz apstrādi Latvijā. Šo no vispārējās nozīmes precēm izņemto darījumu neto vērtība tiek atspoguļota maksājumu bilances pakalpojumu sadaļā. Dati tiek apkopoti atbilstoši t.s. nacionālajam principam: datos atšķirībā no t.s. Kopienas principa neietilpst informācija par preču eksportu, ko caur Latviju kāda ES valsts realizē uz kādu trešo valsti (kura nav ES valsts), un informācija par preču importu, ko caur Latviju kāda ES valsts realizē no kādas trešās valsts (kura nav ES valsts). Tāpat neiekļauj datus par preču izvedumu uz kādu ES valsti, kura caur Latviju tās importē no kādas trešās valsts, un

1.3 Current Account

A balance of payments component reflecting flows in goods, services, primary income and secondary income between Latvia's residents and the rest of the world.

1.3.1 Goods

General merchandise, net exports of goods under merchanting, and non-monetary gold.

1.3.1.1 General Merchandise

Goods whose economic ownership is changed (exports (dispatches) and imports (arrivals) of goods) and that are not included in other specific categories.

Data under *General merchandise* are derived from foreign trade statistics provided by the CSB. They include *Intrastat* data on trading of goods with the EU Member States and customs cargo declaration data on trading of goods with countries outside the EU (*Extrastat* data). In compiling foreign trade statistics in Latvia, a special trade system scheme is used (where goods are imported to customs warehouses from abroad and exported from customs warehouses abroad, such imports and exports are excluded from the total).

Foreign trade statistics data are adjusted in accordance with the methodological requirements for compiling balance of payments:

- adjustment from CIF to FOB values of goods imports is made, i.e. freight and insurance costs are deducted from the value of goods (*Intrastat* data adjustments are made separately for each country of consignment, while those of *Extrastat* data made in the breakdown by resident and non-resident carrier for each mode of transport and each country of goods' origin separately);
  - in addition, information from the survey on transport and intermediary services compiled by Latvijas Banka about the goods procured by non-resident carriers for own consumption in Latvia (exports) and resident carriers for own consumption abroad (imports) is included;
  - in addition, data compiled by the CSB on exports from Latvian shipping vessels fishing in the extraterritorial waters are included;
  - in addition, information on banknote production and coinage costs from Latvijas Banka's profit and loss statement is included;
  - in addition, data on illegal import of goods (calculated by the CSB) is included;
  - information on exports or imports of goods without change of ownership is excluded;
  - information on goods sent outside Latvia for manufacturing if the goods are subsequently returned to Latvia, as well as information on goods sent to Latvia for manufacturing if they are subsequently returned to the same country which sent them to Latvia for manufacturing is excluded. The net value of transactions with goods excluded from general merchandise is reported under Services.
- Data are compiled according to the so-called 'national principle': contrary to the so-called 'Community principle', data do not contain information on exports of goods that are sold by an EU country via Latvia to a third country (non-EU country) and on imports of goods that are sold by a third country (non-EU country) via Latvia to an EU country. Also, data on goods sent to an EU country who imports them via Latvia from a third country, and data on goods arrivals from an EU country who exports them via Latvia to a third country, although customs cargo declarations are filled in Latvia.

datus par preču ievadumu no kādas ES valsts, kura caur Latviju tās eksportē uz kādu trešo valsti, lai gan muitas kravas deklarācijas tiek aizpildītas Latvijā.

1.3.1.2. Preču neto eksports tirdzniecības starpniecības darījumos

Preču pirkšana ar sekojošu to pašu preču tālākpārdošanu, precēm nenokļūstot pircēja valstī. Preču neto eksports tirdzniecības starpniecības darījumos ir tirdzniecības starpniecībai nopirkto un pārdoto preču starpība.

Informāciju par preču neto eksportu tirdzniecības starpniecības darījumos gūst no nebanku ārējo maksājumu datiem.

1.3.1.3. Nemonetārais zelts

Zelts, kas neietilpst rezerves aktīvos.

Informāciju par nemonetāro zeltu gūst no CSP apkopotās ārējās tirdzniecības statistikas datiem.

1.3.2. Pakalpojumi

Ražošanas pakalpojumi, remonta pakalpojumi, transporta pakalpojumi, braucieni, būvniecība, apdrošināšanas un pensiju pakalpojumi, finanšu pakalpojumi, citur neiekļauta maksa par intelektuālā īpašuma izmantošanu, telesakaru pakalpojumi, datorpakalpojumi un informācijas pakalpojumi, citi saimnieciskās darbības pakalpojumi, individuālie, kultūras un atpūtas pakalpojumi, citur neiekļautās valdības preces un pakalpojumi.

1.3.2.1. Ražošanas pakalpojumi

Citiem piederošu preču apstrāde, montāža, marķēšana, saiņošana u.tml. Iekļauti tikai tie pakalpojumi, pēc kuru izpildes ievestās preces tiek izvestas uz to pašu valsti, no kuras ievestas apstrādei; norādīta tikai sniegtā pakalpojuma vērtība.

Informāciju par ražošanas pakalpojumiem gūst no CSP apkopotās ārējās tirdzniecības statistikas datiem.

1.3.2.2. Remonta pakalpojumi

Kuģu, lidmašīnu un citu pamatlīdzekļu remontdarbu izmaksas, kas palielina pamatlīdzekļu vērtību.

Informāciju par remonta pakalpojumiem gūst no Latvijas Bankas apkopotajiem pārskatiem par transporta un starpniecības pakalpojumiem un nebanku ārējo maksājumu datiem.

1.3.2.3. Transporta pakalpojumi

Pasažieru pārvadājumi, kravu pārvadājumi, transportlīdzekļu noma (kopā ar apkalpi), pasta un kurjeru pakalpojumi un citi atbalsta pakalpojumi un transporta papildpakalpojumi.

Transporta pakalpojumus atspoguļo maksājumu bilances apakšpostēšos "Jūras transports", "Gaisa transports", "Dzelzceļa transports", "Autotransports" un "Citi transporta pakalpojumi, pasta un kurjeru pakalpojumi".

Informāciju par transporta pakalpojumiem gūst no Latvijas Bankas apkopotajiem pārskatiem par transporta un starpniecības pakalpojumiem un pārskatiem par pakalpojumiem, kā arī nebanku ārējo maksājumu datiem. Izmanto arī CSP apkopotos ārējās tirdzniecības statistikas datus un, lietojot 1.3.1.1. apakšpunktā minēto aprēķina metodoloģiju, iegūst starpību starp preču importu CIF un FOB cenās. No šīs starpības nodalīto nerezidentu veikto pārvadājumu daļu uzrāda maksājumu bilances postenī "Transporta pakalpojumi"

1.3.1.2 Net Exports of Goods under Merchanting

The purchase of goods combined with the subsequent resale of the same goods without the goods being present in the buyer's economy. Net exports of goods under merchanting represent the difference between sales over purchases of goods for merchanting.

Information on net exports of goods under merchanting is derived from the non-bank external payment data.

1.3.1.3. Non-monetary gold

Gold not included in reserve assets.

Information on non-monetary gold is derived from the CSB foreign trade statistics.

1.3.2 Services

Manufacturing services, repair services, transport, travel, construction, insurance and pension services, financial services, charges for the use of intellectual property n.i.e., telecommunications services, computer services and information services, other business services, personal, cultural and recreational services, government goods and services n.i.e.

1.3.2.1 Manufacturing Services

Processing, assembly, labelling, packing, etc. of goods owned by others. They include only those services after which the acquired goods are returned to the country from which they arrived for processing; only the value of the provided services is reported.

Data under *Manufacturing services* are derived from foreign trade statistics provided by the CSB.

1.3.2.2 Repair Services

Costs of repair work on ships, aircraft and other fixed assets increasing the value of fixed assets.

Information on repair services is derived from Latvijas Banka's survey on transport and intermediary services and non-bank external payment data.

1.3.2.3 Transport

Carriage of passengers and freight, rentals of vehicles (with crew), postal and courier services, and other supporting services and auxiliary transport services.

In the balance of payments, transport services are recorded under items *Sea transport*, *Air transport*, *Rail transport*, *Road transport* and *Other transport services*, *postal and courier services*.

Data on transport services are derived from Latvijas Banka's survey on transport and intermediary services and survey on services, as well as non-bank external payment data. CSB foreign trade statistics are also used to obtain, in accordance with the calculation methodology described in Section 1.3.1.1, the difference between CIF and FOB values of imported goods. The share of transport services rendered by non-residents is set apart and recorded under Transport in the balance of payments consistently with the respective mode of transport. Data on passenger transport by air are obtained by using

atbilstoši transporta veidam. Datus par pasažieru pārvadājumiem ar gaisa transportu gūst, aprēķinos izmantojot VAS "Starptautiskā lidosta "Rīga"" sniegto informāciju par aizlidojušo pasažieru skaitu aviosabiedrību dalījumā, CSP datus par Latvijas Republikas robežu ar gaisa transportu šķērsojušo rezidentu un nerezidentu skaitu mēnesī un datus par katras aviosabiedrības aviobiļešu vidējo cenu.

1.3.2.4. Braucieni

Ceļotāju iegādātās preces un saņemtie pakalpojumi, izņemot pasažieru starptautiskos pārvadājumus.

Par ceļotāju uzskata personu, kas ieradusies nerezidences valstī personiskā vai darījumu braucienā un uzturas šajā valstī ne ilgāk par 1 gadu. Izņēmums ir studenti, praktikanti un medicīnas iestāžu pacienti, kas tiek uzskatīti par ceļotājiem neatkarīgi no uzturēšanās laika nerezidences valstī.

Informācijai par braucieniem izmanto CSP apkopotos Latvijas Republikas robežu šķērsojušo personu apsekojuma statistiskos datus. VAS "Starptautiskā lidosta "Rīga"" veic nepārtrauktu ceļotāju izlases aptauju; pārējos robežkontroles punktos ceļotājus aptaujā četras reizes gadā, gūstot informāciju par nerezidentu izdevumiem Latvijā un par Latvijas rezidentu izdevumiem ārvalstīs. Ar matemātisko metožu palīdzību nosaka vienas personas vidējos izdevumus un, šos datus vispārinot, aprēķina kopējos ceļotāju izdevumus. Aprēķinos izmanto Latvijas Republikas Valsts robežsardzes reģistrēto valsts robežu šķērsojušo personu skaitu Krievijas, Baltkrievijas, dzelzceļa, jūras un lidostas robežkontroles punktos.

Novērtējumu veidošanai par ārvalstu studentu izdevumiem Latvijā izmanto CSP apkopotos datus par ārvalstu studentu skaitu un augstskolu ieņēmumiem no šo studentu studiju maksas valstu dalījumā. Novērtējumu veidošanai par ārvalstīs studējošo Latvijas rezidentu izdevumiem izmanto UNESCO datus par ārvalstīs studējošo Latvijas rezidentu skaitu un aplēses par vidējiem viena studējošā izdevumiem valstu dalījumā.

1.3.2.5. Būvniecība

Pamatlīdzekļu radīšana, renovācija, remonts vai paplašināšana ēku, inženiertehnisku teritorijas uzlabojumu un citu inženiertehnisku konstrukciju (t.sk. ceļu, tiltu, aizsprostu u.c.) veidā. Instalācijas un montāžas darbi, būvlaukuma sagatavošana un vispārējā būvniecība, specializētie pakalpojumi (piemēram, krāsošana, santehniķa darbi un nojaukšana) un būvniecības projektu vadība.

Informāciju par būvniecības pakalpojumiem gūst no Latvijas Bankas apkopotajiem pārskatiem par pakalpojumiem un nebanku ārējo maksājumu datiem.

1.3.2.6. Apdrošināšanas un pensiju pakalpojumi

Tiešās apdrošināšanas un pārāpdrošināšanas pakalpojumi, apdrošināšanas papildpakalpojumi, pensijas un standartizēto garantiju pakalpojumi.

Informāciju par apdrošināšanas un pensiju pakalpojumiem gūst no FKTK pārskata par tiešās apdrošināšanas un pārāpdrošināšanas prēmijām un atlīdzībām.

1.3.2.7. Finanšu pakalpojumi

Finanšu pakalpojumi, par kuriem maksā tieši (komisijas maksas un citas maksas par kredītiem, finanšu nomu (finanšu līzingu), faktūrkreditēšanu, finanšu aktīvu pārvaldīšanu, konsultēšanu finanšu

information on the number of passenger departures in the breakdown by airline provided by the SJSC Riga International Airport, CSB monthly data on the number of residents and non-residents crossing the border of the Republic of Latvia by air, and information on the average ticket prices of each airline.

1.3.2.4 Travel

Goods and services purchased by travellers, except international carriage of passengers.

A traveller is a person arriving on a private or business trip in a non-residence country and staying in it for less than one year. Students, trainees and patients of medical establishments shall be an exception – they shall be classified as travellers regardless of the duration of their stay in another country.

Data on travel are obtained from the CSB statistics on persons entering and leaving the Republic of Latvia. SJSC Riga International Airport conducts random surveys of travellers on a permanent basis; travellers are polled at other border checkpoints four times a year, thus obtaining information about non-residents' spending in Latvia and residents' spending abroad. The average spending of a traveller is calculated by mathematical methods, thereafter obtaining total travellers' spending. The number of travellers crossing the state border at border checkpoints with Russia and Belarus, railway, sea and airport checkpoints is provided by the State Border Guard of the Republic of Latvia.

For evaluating foreign student expenditure in Latvia, data compiled by the CSB on the number of foreign students and income gained by institutions of higher education from their tuition fees, broken down by country, are used.

For evaluating expenditure of Latvian residents studying abroad, UNESCO data on the number of Latvian residents studying abroad and estimates of average expenditure per student, broken down by country, are used.

1.3.2.5 Construction

The creation, renovation, repair or extension of fixed assets in the form of buildings, land improvements of an engineering nature and other engineering constructions (including roads, bridges, dams, etc.). Installation and assembly work, site preparation and general construction, specialised services such as painting, plumbing and demolition, and management of construction projects.

Information on construction services is obtained from the survey on services and non-bank external payment data compiled by Latvijas Banka.

1.3.2.6 Insurance and pension services

Direct insurance and reinsurance services, auxiliary insurance services, pension and standardised guarantee services.

Information on insurance and pension services is obtained from the data on disbursed direct insurance and reinsurance premiums and claims compiled by the FCMC.

1.3.2.7 Financial Services

Explicitly charged financial services (commissions and charges related to loans, financial leasing, factoring, financial asset management, financial advisory services, foreign exchange transactions, broker-

jautājumos, valūtas maiņas darījumiem, brokeru pakalpojumiem, vērtspapīru emisiju, pirkšanu un pārdošanu un atvasināto finanšu instrumentu darījumu organizēšanu), un netieši novērtētie finanšu starpniecības pakalpojumi (noguldītājiem un aizņēmējiem noteikto procentu likmju starpība, ko finanšu sabiedrības izmanto savu izdevumu segšanai un peļņas gūšanai).

Informāciju par finanšu pakalpojumiem, par kuriem maksā tieši, gūst no Latvijas Bankas apkopotajiem pārskatiem par pakalpojumiem un nebanku ārējo maksājumu datiem, kā arī Latvijas Bankas apkopotās MFI statistikas un Latvijas Bankas peļņas un zaudējumu aprēķina. Netieši novērtētie finanšu starpniecības pakalpojumi tiek aprēķināti, izmantojot Latvijas Bankas apkopotos pārskatus par ārējiem aktīviem un pasīviem un MFI statistiku, kā arī VK informāciju par valdības ārējo parādu un pārskatu par valdības kontu atlikumiem ārvalstīs.

Netieši novērtēto finanšu starpniecības pakalpojumu eksports ietver starpību:

- starp Latvijas kredītiestāžu reāli piemērotajiem procentu maksājumiem par izsniegtajiem aizdevumiem ārvalstu nefinanšu sektoram un šo aizdevumu procentu maksājumiem, kas aprēķināti, izmantojot Latvijas kredītiestāžu un ārvalstu kredītiestāžu starpbanku darījumu procentu likmju vidējo rādītāju;

- starp noguldījumu, kas piesaistīti no ārvalstu nefinanšu sektora, procentu maksājumiem, kuri aprēķināti, izmantojot Latvijas kredītiestāžu un ārvalstu kredītiestāžu starpbanku darījumu procentu likmju vidējo rādītāju, un atbilstošajiem Latvijas kredītiestāžu reāli piemērotajiem procentu maksājumiem par piesaistītajiem ārvalstu nefinanšu sektora noguldījumiem.

Netieši novērtēto finanšu starpniecības pakalpojumu imports ietver starpību:

- starp Latvijas nefinanšu sektoram reāli piemērotajiem procentu maksājumiem par saņemtajiem aizņēmumiem no ārvalstu kredītiestādēm un šo aizņēmumu procentu maksājumiem, kas aprēķināti, izmantojot Latvijas kredītiestāžu un ārvalstu kredītiestāžu starpbanku darījumu procentu likmju vidējo rādītāju;

- starp ārvalstu kredītiestādēs izvietoto noguldījumu procentu maksājumiem, kas aprēķināti, izmantojot Latvijas kredītiestāžu un ārvalstu kredītiestāžu starpbanku darījumu procentu likmju vidējo rādītāju, un atbilstošajiem Latvijas nefinanšu sektoram reāli piemērotajiem procentu maksājumiem par ārvalstu kredītiestādēs izvietotajiem noguldījumiem.

1.3.2.8. Citur neiekļauta maksa par intelektuālā īpašuma izmantošanu

Maksa par īpašumtiesību izmantošanu (piemēram, patenti, prečzīmes, autortiesības, ražošanas procesi un dizains, kas ietver tirdzniecības noslēpumus un franšīzes), maksa par licencēm izstrādātajos oriģinālos vai prototipos ietverta intelektuālā īpašuma reproducēšanai vai izplatīšanai (piemēram, autortiesības uz grāmatām vai manuskriptiem, datorprogrammām, kinematogrāfiskajiem darbiem un skaņu ierakstiem) un saistītām tiesībām (piemēram, attiecībā uz uzstāšanos nepastarpināti televīzijas, kabeļtelevīzijas un satelīta pārraidēm). Informāciju par citur neiekļauto maksu par intelektuālā īpašuma izmantošanu gūst no Latvijas Bankas apkopotajiem pārskatiem par pakalpojumiem un nebanku ārējo maksājumu datiem.

age services, issue, purchase and sale of securities, and arranging transactions in financial derivatives) and financial intermediation services indirectly measured (margins between interest payable and the reference rate on loans and deposits used by financial corporations for covering their expenses and earning profit).

Information on explicitly charged financial services is obtained from the survey on services and non-bank external payment data compiled by Latvijas Banka, as well as MFI statistics compiled by Latvijas Banka, and profit and loss statement of Latvijas Banka.

The financial intermediation services indirectly measured (FISIM) are calculated on the basis of the survey on external assets and liabilities and MFI statistics compiled by Latvijas Banka, as well as data provided by the Treasury on the general government external debt and data on the balance of government accounts abroad.

Exports of financial intermediation services indirectly measured comprise the margin:

- between the actually applied interest payments on loans granted by Latvian credit institutions to the foreign non-financial sector and the calculated interest payments on the above loans, based on the average interest rate on interbank transactions between Latvian credit institutions and foreign credit institutions;

- between the calculated interest payments on deposits received from the foreign non-financial sector, based on the average interest rate on interbank transactions between Latvian credit institutions and foreign credit institutions, and the corresponding actually applied interest payments by Latvian credit institutions on deposits received from the foreign non-financial sector.

Imports of financial intermediation services indirectly measured comprise the margin:

- between the actually applied interest payments to the Latvian non-financial sector on loans received from foreign credit institutions and the calculated interest payments on the above loans, based on the average interest rate on interbank transactions between Latvian credit institutions and foreign credit institutions;

- between the calculated interest payments on deposits made with foreign credit institutions, based on the average interest rate on interbank transactions between Latvian credit institutions and foreign credit institutions, and the corresponding actually applied interest payments to the Latvian non-financial sector on deposits made with foreign credit institutions.

1.3.2.8 Charges for the use of intellectual property n.i.e.

Charges for the use of proprietary rights (such as patents, trademarks, copyrights, industrial processes and designs including trade secrets and franchises), charges for licences to reproduce or distribute intellectual property embodied in produced originals or prototypes (such as copyrights on books and manuscripts, computer software, cinematographic works, and sound recordings) and related rights (such as for live performances and television, cable, or satellite broadcast). Information on charges for the use of intellectual property n.i.e. is obtained from the survey on services and non-bank external payment data compiled by Latvijas Banka.

1.3.2.9. Telesakaru pakalpojumi

Skaņas, attēlu vai citas informācijas pārraide, izmantojot tālruni, radio un televīzijas kabeļu apraidi un virszemes apraidi, satelītsakarus, elektronisko pastu u.c., komerciālo tīklu pakalpojumi, telekonferenču organizēšanas un atbalsta pakalpojumi, mobilie telekomunikāciju pakalpojumi, interneta infrastruktūras nodrošināšanas pakalpojumi un tiešsaistes piekļuves pakalpojumi, t.sk. interneta piekļuves nodrošināšanas pakalpojumi.

Informāciju par telesakaru pakalpojumiem gūst no Latvijas Bankas apkopotajiem pārskatiem par pakalpojumiem un nebanku ārējo maksājumu datiem, kā arī no Latvijas Bankas peļņas un zaudējumu aprēķina un MFI statistikas.

1.3.2.10. Datorpakalpojumi un informācijas pakalpojumi

Ar aparāturu un programmatūru saistīti pakalpojumi un datu apstrādes pakalpojumi. Aparatūras un programmatūras konsultāciju un ieviešanas pakalpojumi, datoru un perifēro ierīču apkope un remonts, negadījumu seku novēršanas pakalpojumi, konsultāciju un palīdzības sniegšana jautājumos, kas saistīti ar datoru resursu pārvaldību, lietošanai gatavo sistēmu analīze, dizains un programēšana (t.sk. tīmekļa vietņu izveidošana un dizains), kā arī ar programmatūru saistītās tehniskās konsultācijas, licences nespēcīalizētas programmatūras izmantošanai, specializētas programmatūras izstrāde, sagatavošana, piegāde un dokumentācija, t.sk. operētājsistēmas, kas pēc pasūtījuma izstrādātas konkrētam lietotājam, sistēmu uzturēšana un citi atbalsta pakalpojumi, datu apstrādes pakalpojumi, tīmekļa lapu mitināšanas pakalpojumi (t.i., servera telpas nodrošināšana internetā, lai mitinātu klienta tīmekļa lapas) un datoru telpu pārvaldība.

Ziņu aģentūru pakalpojumi, datubāzu pakalpojumi (datubāzu izveide, datu glabāšana un datu un datubāzu, t.sk. direktoriju un adresātu sarakstu, izplatīšana) gan tiešsaistē, gan izmantojot magnētiskos, optiskos vai drukātos informācijas nesējus, kā arī tīmekļa meklēšanas portālus (meklētājprogrammu pakalpojumi, kas atrod interneta adreses klientiem, kuri ievada atslēgvārdus). Tieša neliela apjoma avīžu un periodisko izdevumu abonēšana pa pastu, elektroniski vai citādi, citi tiešsaistes satura sniegšanas pakalpojumi un bibliotēku un arhīvu pakalpojumi.

Informāciju par datorpakalpojumiem un informācijas pakalpojumiem gūst no Latvijas Bankas apkopotajiem pārskatiem par pakalpojumiem un nebanku ārējo maksājumu datiem, kā arī no Latvijas Bankas peļņas un zaudējumu aprēķina un MFI statistikas.

1.3.2.11. Citi saimnieciskās darbības pakalpojumi

Pētniecības un attīstības pakalpojumi (pakalpojumi, kas saistīti ar fundamentālajiem pētījumiem, lietišķajiem pētījumiem un jaunu produktu un procesu eksperimentālo izstrādi, komerciālie pētījumi, kas saistīti ar elektroniku, farmāciju un biotehnoloģiju), profesionālie un vadībzinību pakalpojumi (juridiskie pakalpojumi, grāmatvedības, vadībzinību, vadības pakalpojumi un sabiedrisko attiecību pakalpojumi, reklāmas, tirgus izpētes un sabiedriskās domas aptauju pakalpojumi), tehniskie, ar tirdzniecību saistītie un citi saimnieciskās darbības pakalpojumi (arhitektūras, inženierzinību, zinātniskie un citi tehniskie pakalpojumi, atkritumu pārstrādāšanas un attīrīšanas, lauksaimniecības un ieguves rūpniecības pakalpojumi, operatīvā līzīngā pakalpojumi, ar tirdzniecību saistītie pakalpojumi un citi citur neiekļauti saimnieciskās darbības pakalpojumi).

1.3.2.9 Telecommunications services

The transmission of sound, images or other information by telephone, radio and television cable and broadcasting, satellite, electronic mail etc., business network services, teleconferencing and support services, mobile telecommunications services, Internet backbone services and online access services, including provision of access to the Internet. Information on telecommunications services is obtained from the survey on services and non-bank external payment data compiled by Latvijas Banka, as well as from Latvijas Banka's profit and loss statement and MFI statistics.

1.3.2.10 Computer services and information services

Hardware and/or software-related services, and data-processing services. Hardware and software consultancy and implementation services; maintenance and repair of computers and peripheral equipment; disaster recovery services, provision of advice and assistance on matters related to the management of computer resources; analysis, design and programming of systems ready to use (including web page development and design), and technical consultancy related to software; licences to use non-customised software; development, production, supply and documentation of customised software, including operating systems made to order for specific users; systems maintenance and other support services, data-processing services, web page hosting services (i.e. the provision of server space on the Internet to host clients' web pages); and computer facilities management.

News agency services, database services (database conception, data storage and the dissemination of data and databases, including directories and mailing lists), both online and through magnetic, optical or printed media; and web search portals (search engine services that find Internet addresses for clients who input keyword queries). Direct, non-bulk subscriptions to newspapers and periodicals, whether by mail, electronic transmission or other means; other online content provision services; and library and archive services.

Information on computer services and information services is obtained from the survey on services and non-bank external payment data compiled by Latvijas Banka, as well as from Latvijas Banka's profit and loss statement and MFI statistics.

1.3.2.11 Other business services

Research and development services (services that are associated with basic research, applied research, and experimental development of new products and processes, commercial research related to electronics, pharmaceuticals and biotechnology), professional and management consulting services (legal services, accounting, management consulting, managerial services and public relations services, advertising, market research, and public opinion polling services), technical, trade-related, and other business services (architectural, engineering, scientific and other technical services, waste treatment and de-pollution, agricultural and mining services, operating leasing services, trade-related services and other business services n.i.e.).

Informāciju par citiem saimnieciskās darbības pakalpojumiem gūst no Latvijas Bankas apkopotajiem pārskatiem par pakalpojumiem un nebanku ārējo maksājumu datiem, kā arī no Latvijas Bankas peļņas un zaudējumu aprēķina un MFI statistikas.

1.3.2.12. Individuālie, kultūras un atpūtas pakalpojumi

Audiovizuālie un saistītie pakalpojumi (pakalpojumi un attiecīgās maksas, kas saistītas ar filmu, radio un televīzijas programmu un mūzikas ierakstu izgatavošanu) un citi individuālie, kultūras un atpūtas pakalpojumi (izglītības, veselības, kultūras, atpūtas u.c. pakalpojumi).

Informāciju par individuālajiem, kultūras un atpūtas pakalpojumiem gūst no Latvijas Bankas apkopotajiem pārskatiem par pakalpojumiem un nebanku ārējo maksājumu datiem.

1.3.2.13. Citur neiekļautās valdības preces un pakalpojumi

Valdības (t.sk. starptautisko organizāciju) darījumi ar precēm un pakalpojumiem, ko nav iespējams klasificēt citos postešos.

Informāciju par citur neiekļautajām valdības precēm un pakalpojumiem gūst no ĀM pārskata par Latvijas Republikas vēstniecību, pārstāvniecību un konsulātu ieņēmumiem un izdevumiem, kā arī FM datiem par iemaksām ES budžetā. Datus par ārvalstu vēstniecību, pārstāvniecību un konsulātu izdevumiem Latvijā gūst, aprēķinos izmantojot VID sniegto informāciju par ārvalstu vēstniecībām, pārstāvniecībām un konsulātiem atmaksāto pievienotās vērtības nodokli.

1.3.3. Sākotnējie ienākumi

1.3.3.1. Atbildība nodarbinātajiem

Darba samaksa, iekļaujot darba devēju par labu nodarbinātajiem veiktās iemaksas sociālās apdrošināšanas fondos un pensiju fondos. Kredītierakstu informācijas avoti ir Latvijas Bankas apkopoto pārskatu par jūrnieku noslēgtajiem līgumiem darbam ārvalstīs kopsavilkums. Datus par ārvalstu vēstniecībās, pārstāvniecībās un konsulātos Latvijā nodarbināto rezidentu darba samaksu gūst, aprēķinos izmantojot VID apkopoto informāciju par to veiktajām sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām. Latvijas rezidentu gūto darba samaksu ārvalstīs novērtē Latvijas Banka, aprēķiniem izmantojot arī ārvalstu vēstniecību datus par Latvijas rezidentiem izsniegtajām darba atļaujām darbam ārvalstīs un citus pieejamos datu avotus.

Debetierakstiem tiek izmantoti CSP apkopotie darba statistikas dati un ĀM dati par Latvijas Republikas vēstniecību, pārstāvniecību un konsulātu ieņēmumiem un izdevumiem.

1.3.3.2. Ieguldījumu ienākumi

Finanšu aktīvu turēšanas ienākumi un maksājumi par finanšu saistībām.

Kapitāla vērtības pieaugumu vai zudumus, kas rodas, turot finanšu aktīvus vai finanšu saistības, neuzskata par ieguldījumu ienākumiem. Tā ir daļa no aktīvu vai saistību atlikumu vērtības, un to uzrāda kā cenu pārmaiņas starptautisko investīciju bilancē.

Ieguldījumu ienākumi atspoguļo tiešo investīciju, portfeļieguldījumu, citu ieguldījumu un rezerves aktīvu ienākumus.

Tiešo investīciju ienākumi ietver pašu kapitāla ienākumus (divi-

Information on other business services is obtained from the survey on services and non-bank external payment data compiled by Latvijas Banka, as well as from Latvijas Banka's profit and loss statement and MFI statistics.

1.3.2.12 Personal, cultural and recreational services

Audiovisual and related services (services and associated fees related to the production of motion pictures, radio and television programmes and musical recordings) and other personal, cultural and recreational services (education, health, culture, recreational, etc. services).

Information on personal, cultural and recreational services is obtained from the survey on services and non-bank external payment data compiled by Latvijas Banka.

1.3.2.13 Government goods and services n.i.e.

Government transactions (including those of international organisations) in goods and services that cannot be classified under other items.

Information on government goods and services n.i.e. is obtained from the data on revenue and expenditure of the Republic of Latvia embassies, representative offices and consulates provided by the MFA, data on disbursed direct insurance and reinsurance premiums and claims compiled by the FCMC, and information provided by the MF on contributions to the EU budget are also used. Data on expenditure of foreign embassies, representative offices and consulates in Latvia are calculated using information of the SRS on VAT repayments to foreign embassies, representative offices and consulates.

1.3.3 Primary Income

1.3.3.1 Compensation of Employees

Wages and salaries, including social security contributions to social security and pension funds made by employers on behalf of employees. The information source for credit entries is Latvijas Banka's survey on contracts concluded by sailors for working abroad. Information on wages and salaries of residents employed at foreign embassies, representative offices and consulates in Latvia is obtained from data compiled by the SRS on social security contributions made by foreign embassies, representative offices and consulates. Latvijas Banka assesses the amount of compensation of Latvia's residents abroad using also information provided by foreign embassies on labour permits issued to the residents of Latvia for working abroad and other data sources available.

Debit entries are based on labour statistics compiled by the CSB and revenue and expenditure data of the Republic of Latvia embassies, representative offices and consulates of the Republic of Latvia compiled by the MFA.

1.3.3.2 Investment Income

Income from holdings of financial assets and payments on financial liabilities.

The increase or decrease in the value of capital arising from holdings of financial assets or financial liabilities is not regarded as investment income but is a part of assets or liabilities recorded in the international investment position as price changes.

Investment income consists of income from direct investment, portfolio investment, other investment and reserve assets.

Direct investment income consists of income on equity (dividends

dividendes un reinvestētā peļņa) un maksu par parāda instrumentiem (procentus). Dividendes ir izmaksas no peļņas atbilstoši līdzdalības daļai pašu kapitālā.

Reinvestētā peļņa ir uzņēmuma peļņas vai zaudējumu daļa, kas atbilstoši līdzdalības daļai pieder tiešajam investoram un kas paliek tiešo investīciju uzņēmuma rīcībā. Tiešo investīciju Latvijā reinvestēto peļņu vai zaudējumus maksājumu bilanci atspoguļo šādi.

– Tiešo investīciju uzņēmuma peļņas daļa, kas pienākas tiešajam investoram, vienlaikus tiek atspoguļota kā tiešo investīciju ienākumu aizplūde tekošā konta postenī D 12380 (peļņas izmaksa tiešajam investoram) un tiešo investīciju ieplūde finanšu konta postenī N 30800 (peļņas reinvestēšana). Ja tiek veikta dividenžu izmaksa, tā tiek atspoguļota kā tiešo investīciju ienākumu aizplūde tekošā konta postenī D 12280, vienlaikus par izmaksāto dividenžu summu samazinot reinvestēto peļņu tekošā konta postenī D 12380 un finanšu konta postenī N 30800.

– Tiešo investīciju uzņēmuma zaudējumu daļa, kas attiecināma uz tiešo investoru, vienlaikus tiek atspoguļota kā tiešo investīciju ienākumu ieplūde tekošā konta postenī D 12380 (tiešā investora iemaksa zaudējumu segšanai) un tiešo investīciju aizplūde finanšu konta postenī N 30800 (šo aizplūdi ārvalstu investoru parasti kompensē ar papildu kapitāla ieplūdi pašu kapitālā, kuru atspoguļo finanšu konta postenī N 30680, vai parāda instrumentu veidā, kuru atspoguļo finanšu konta postenī N 31040).

Maksa par parāda instrumentiem ir ienākumi, ko samaksā parāda vērtspapīru vai līdzīgu finanšu aktīvu (aizdevumi, tirdzniecības kredīti un noguldījumi) turētājiem.

Tiešo investīciju ienākumu atspoguļošanas laiks ir atkarīgs no ienākumu veida. Dividendes uzrāda tajā periodā, kurā tās aprēķina, t.i., kad tās kļūst pieejamas investoram. Reinvestēto peļņu uzrāda tajā periodā, kurā tā iegūta. Maksu par parāda instrumentiem (procentus) atspoguļo, izmantojot uzkrāšanas principu.

Tiešo investīciju ienākumu dati avoti ir Latvijas Bankas apkopotie pārskati par ārējiem aktīviem un pasīviem, vērtspapīru turētāju dati un MFI statistika.

Portfeļieguldījumu ienākumus, tāpat kā tiešo investīciju ienākumus, maksājumu bilanci uzrāda ieguldījumu instrumentu daļījumā (ienākumi par biržas sarakstā iekļautajām un neiekļautajām akcijām un ieguldījumu fondu ieguldījumu apliecībām (dividendes) un ienākumi par parāda vērtspapīriem). Portfeļieguldījumu ienākumus par parāda vērtspapīriem atspoguļo, izmantojot uzkrāšanas principu saskaņā ar debitoru uzskaites pieeju. Portfeļieguldījumu ienākumu dati avoti ir Latvijas Bankas apkopotie vērtspapīru turētāju dati, pārskati par ārējiem aktīviem un pasīviem un Latvijas Bankas peļņas un zaudējumu aprēķins.

Citi ieguldījumu ienākumi ir ienākumi no ieguldījumiem, kas neattiecas uz tiešo investīciju, portfeļieguldījumu un rezerves aktīvu ienākumiem. Tie ietver dividenžu, procentu un ieguldījumu ienākumus, kas saistīti ar polišu turētājiem apdrošināšanas, pensiju un standartizētajās garantijās. Citu ieguldījumu ienākumus atspoguļo, izmantojot uzkrāšanas principu.

Citu ieguldījumu ienākumu dati avoti ir Latvijas Bankas apkopotie pārskati par ārējiem aktīviem un pasīviem, nebanku ārējo maksājumu dati, MFI statistika, Latvijas Bankas peļņas un zaudējumu aprēķins un VK apkopotā informācija par valdības ārējo parādu, FKTK pārskats par apdrošināšanas sabiedrību, privāto pensiju fondu, privāto pensiju fondu pārvaldīto pensiju plānu, valsts fondēto pensiju shēmu

and reinvested earnings) and income on debt instruments (interest). Dividends are payments from the profit in proportion to investor's holding of equity.

Reinvested earnings are a part of the enterprise's profit or loss that belongs to the direct investor in proportion to its holding and remains at the disposal of the direct investment enterprise. Regarding direct investment in Latvia, reinvested profit or loss is reported in the balance of payments as follows:

– The share of profit of a direct investment enterprise, due to the direct investor, is reported both as an outflow of income from direct investment on the current account item D 12380 (payment of earnings to the direct investor) and an inflow of direct investment into the financial account item N 30800 (reinvested earnings). Where dividends are paid, it is reported as an outflow of income from direct investment on the current account item D 12280, at the same time reducing reinvested earnings on the current account item D 12380 and financial account item N 30800 by the amount of the dividends paid.

– The share of loss of a direct investment enterprise, attributable to the direct investor, is at the same time reported as an inflow of income from direct investment on the current account item D 12380 (the direct investor's payment for covering losses) and an outflow of direct investment from the financial account item N 30800 (as a rule, foreign investors offset this outflow by additional capital injection into equity capital, reported under the financial account item N 30680, or in the form of debt instruments, reported under the financial account item N 31040).

Income on debt instruments is interest payable to holders of debt securities or similar financial assets (loans, trade credits and deposits). The time of recording the direct investment income depends on the type of income. Dividends are recorded at the time of their calculation, i.e. as of the date on which they become payable to investors. Reinvested earnings are recorded in the period in which they are earned. Income on debt instruments (interest) is recorded on an accrual basis. Data on the direct investment income are obtained from survey on foreign assets and liabilities, data on holders of securities, and MFI statistics compiled by Latvijas Banka.

Similar to direct investment income, portfolio investment income is recorded in the balance of payments in the breakdown by investment instrument (income on listed and unlisted shares and investment fund shares or units (dividends) and income on debt securities). Income on portfolio investment debt securities is recorded on an accrual basis, using debt principle. Data on portfolio investment income are obtained from data on holders of securities, survey on foreign assets and liabilities compiled by Latvijas Banka, and Latvijas Banka's profit and loss statement.

Other investment income is income on investment other than direct investment, portfolio investment and reserve assets. They include dividend, interest and investment income attributable to policyholders in insurance, pension and standardised guarantees. Income on other investment is recorded on accrual basis.

Data on other investment income are obtained from survey on foreign assets and liabilities, non-bank external payment data, and MFI statistics compiled by Latvijas Banka, Latvijas Banka's profit and loss statement, and statistics on general government foreign debt compiled by the Treasury, FCMC data on assets and liabilities of insurance companies, private pension funds, pension plans managed by private pension funds, statefunded pension scheme funding, and

līdzekļu un investīciju fondu aktīviem un pasīviem un pārskats par tiešās apdrošināšanas un pārapdrošināšanas tehniskajām rezervēm. Rezerves aktīvu ienākumi ir ienākumi no rezerves aktīviem. Rezerves aktīvu ienākumu datu avots ir Latvijas Bankas peļņas un zaudējumu aprēķins.

1.3.3.3. Citi sākotnējie ienākumi

Ražošanas un importa nodokļi (piemēram, muitas nodevas), subsīdijas (piemēram, subsīdijas zemniekiem) un rente (ienākumi par dabas resursu nodošanu kāda rīcībā).

Subsīdiju datu avoti ir VK sniegtā informācija par saņemtajiem Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda un Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (subsīdijas zemniekiem) līdzekļiem. Ražošanas un importa nodokļu datu avots ir FM sniegtā informācija par tradicionālajiem pašu resursiem (muitas nodevas). Tradicionālie pašu resursi pilnā apjomā tiek uzrādīti citos sākotnējos ienākumos, bet, tā kā valstīm ES budžetā jāiemaksā 75% no faktiski iekasētā tradicionālo pašu resursu apjoma, 25% no kopsummas tiek uzrādīti citur neiekļauto valdības preču un pakalpojumu kredītā kā no ES saņemtā kompensācija par tradicionālo pašu resursu iekasēšanu.

1.3.4. Otrreizējie ienākumi

Darījumi, kuros bez atlīdzības notiek apmaiņa ar precēm, pakalpojumiem un finanšu vai nefinanšu aktīviem, kas nav paredzēti ieguldījumiem. Ietverti ienākuma, īpašuma u.c. nodokļi, sociālās iemaksas, sociālie pabalsti, neto nedzīvības apdrošināšanas prēmijas, nedzīvības apdrošināšanas atlīdzības, valdības naudas pārvedumi pārrobežu sadarbības ietvaros, pievienotās vērtības nodokļa un bruto nacionālā ienākuma pašu resursi, kā arī dažādi citi pārvedumi, t.sk. pārvedumi starp māsaimniecībām.

Otrreizējo ienākumu datu avoti ir VK sniegtā informācija par saņemtajiem ES fondu līdzekļiem (piemēram, Eiropas Sociālais fonds un Eiropas Zivsaimniecības fonds), FM sniegtā informācija par iemaksām ES budžetā (pievienotās vērtības nodokļa pašu resursi, Apvienotās Karalistes korekcija, kā arī nacionālā bruto ienākuma pašu resursi). Datus par finanšu iestāžu, nefinanšu sabiedrību un māsaimniecību otrreizējiem ienākumiem sniedz Latvijas Bankas apkopotie nebanku ārējo maksājumu dati (tiek ietverta arī informācija par māsaimniecību visu veidu ārējiem maksājumiem, kas veikti, izmantojot kredītiestāžu pakalpojumus). Tiek izmantota arī FKTK pārskata par tiešās apdrošināšanas un pārapdrošināšanas prēmijām un atlīdzībām informācija, VSAA apkopotā informācija par rezidentu no ārvalstīm saņemtajām pensijām un nerezidentiem izmaksātajām pensijām u.c.

1.4. Kapitāla kots

Maksājumu bilances sastāvdaļa, kas atspoguļo neproducēto nefinanšu aktīvu bruto iegādi/atsavināšanu un kapitāla pārvedumus starp Latvijas rezidentiem un pārējo valstu rezidentiem.

Neproducēto nefinanšu aktīvu bruto iegāde/atsavināšana ir darījumi ar aktīviem, kurus lieto vai kuri nepieciešami preču ražošanā un pakalpojumu sniegšanā, bet paši netiek radīti, un darījumi, kas saistīti ar nemateriālajiem aktīviem (patenti, autortiesības, preču zīmes, franšīzes u.c.). Kapitāla pārvedumi ir darījumi, kuros bez atlīdzības tiek piešķirti vai saņemti finanšu vai nefinanšu aktīvi, kas paredzēti ieguldījumiem.

assets and liabilities of investment funds, and FCMC data on direct insurance and reinsurance technical reserves.

Reserve asset income is income on reserve assets. Data on income on reserve assets are obtained from the profit and loss statement of Latvijas Banka.

1.3.3.3 Other Primary Income

Taxes on production and imports (such as customs duties), subsidies (such as subsidies for farmers) and rent (income receivable for putting natural resources at the disposal of another unit).

Data on subsidies are obtained from information on the inflow of funds from the European Agricultural Guarantee Fund and the European Agricultural Fund for Rural Development (subsidies to farmers) provided by the Treasury. Data on taxes on production and imports are obtained from information on traditional own resources (customs duties) provided by the MF. The Member States have to pay to the EU budget 75% of the actually collected traditional own resources. Nevertheless, all collected amount is recorded under *Other primary income*, with 25% recorded under *Government goods and services* n.i.e. (credit) as EU reimbursement for cost of collecting traditional own resources.

1.3.4 Secondary Income

Transactions where, without any compensation, goods, services and financial or non-financial assets not intended for investment are exchanged. Personal income, property and other taxes, social contributions, social benefits, net non-life insurance premiums, non-life insurance claims, government funds transfers under cross-border cooperation, value added tax own resources and gross national income own resources as well as a variety of other transfers, *inter alia*, transfers between households, are included.

Data on secondary income are based on information provided by the Treasury on the resources received from the EU funds (e.g. the European Social Fund and the European Fisheries Fund, information provided by the MF on payments to the EU budget (VAT own resource, the rebate of the UK, as well as own resources of the national gross income). Data on secondary income of financial institutions, non-financial corporations and households are derived from non-bank external payment data compiled by Latvijas Banka (including data on all types of payments made by households using services of credit institutions). Data on direct insurance and reinsurance premiums and claims paid (compiled by the FCMC) as well as information compiled by the SSIA on pensions paid to residents by foreign governments and pensions paid to non-residents and other sources are also used.

1.4 Capital Account

A balance of payments component reflecting acquisitions/disposals of non-produced non-financial assets and capital transfers between Latvia's residents and the rest of the world.

Acquisitions/disposals of non-produced non-financial assets are transactions with assets used in or required for the manufacture of goods and provision of services but that are not produced themselves, and transactions involving non-produced intangibles (patents, copyright, trademarks, franchise, etc). Capital transfers are transactions where financial or non-financial assets intended for investment are provided or received without any compensation.

Capital account data are based on data provided by the Treasury on

Kapitāla konta datu avoti ir VK sniegtā informācija par saņemtajiem ES fondu līdzekļiem un Latvijas Bankas apkopotie nebanku ārējo maksājumu dati. ES fondu līdzekļus galvenokārt veido ES Kohēzijas fonda un Eiropas Reģionālās attīstības fonda pārvedumi. Tiek iekļauti arī citu ES programmu un iniciatīvu ietvaros saņemtie līdzekļi.

1.5. Finanšu kots

Maksājumu bilances sastāvdaļa, kas atspoguļo finanšu aktīvus un finanšu pasīvus (tiešās investīcijas, portfeļieguldījumi, atvasinātie finanšu instrumenti, citi ieguldījumi un rezerves aktīvi) starp Latvijas rezidentiem un pārējo valstu rezidentiem.

1.5.1. Tiešās investīcijas

Investīcijas, ko investors (tiešais investors) tiešā vai netiešā (izmantojot meitas sabiedrības vai asociētos uzņēmumus) veidā veic, lai iegūtu būtisku līdzdalību (īpašumtiesībām, kas atbilst vismaz 10% no parastajām akcijām vai balsstiesībām) kādā uzņēmumā (tiešo investīciju uzņēmumā). Tās ietver investīcijas pašu kapitāla un parāda instrumentu veidā.

Tiešajām investīcijām raksturīgas ilgtermiņa attiecības starp tiešo investoru un tiešo investīciju uzņēmumu. Tiešais investors var būt gan fiziskā, gan juridiskā persona.

Pašu kapitāls ir finanšu aktīvs, kas ir prasība pret sabiedrības atlikušo vērtību pēc visu kreditoru prasību izpildes. Tas ietver biržas sarakstā iekļautās akcijas, biržas sarakstā neiekļautās akcijas un citu pašu kapitālu. Šajā postenī uzrāda vēsturisko investīciju pārpirkšanu un jaunus ieguldījumus tiešo investīciju uzņēmumā. Tiek iekļauti arī pārrobežu ieguldījumi nekustamajā īpašumā.

Tiešajās investīcijās no pašu kapitāla atsevišķi tiek izdalīta reinvestētā peļņa, kas ir uzņēmuma peļņas vai zaudējumu daļa, kura atbilstoši līdzdalības daļai pieder tiešajam investoram un paliek tiešo investīciju uzņēmuma rīcībā (sk. 1.3.3.2. apakšpunktā minēto metodoloģiju).

Parāda instrumenti ir tiešo investoru un tiešo investīciju uzņēmumu savstarpējie tirdzniecības kredīti, aizņēmumi un aizdevumi, tiešo investoru un tiešo investīciju uzņēmumu emitēto parāda vērtspapīru savstarpēja pirkšana un pārdošana un citi tiešo investoru un tiešo investīciju uzņēmumu savstarpējie aktīvi un saistības. Ietver arī savstarpējos aktīvus un saistības ar māsas uzņēmumiem, kuri ietilpst vienā tiešo investīciju grupā. Māsas uzņēmumu aktīvus un saistības klasificē atkarībā no galvenā kontrolējošā investora. Ja Latvijas tiešo investīciju uzņēmuma galvenais kontrolējošais investors ir nerezidents, visi savstarpējie aktīvi un saistības tiek uzrādīti kā tiešās investīcijas Latvijā. Savukārt, ja Latvijas tiešo investīciju uzņēmuma galvenais kontrolējošais investors ir Latvijas rezidents, visi savstarpējie aktīvi un saistības tiek uzrādīti kā tiešās investīcijas ārvalstīs.

Netiek iekļauti parāda instrumenti starp MFI, investīciju fondiem un citiem finanšu starpniekiem, izņemot apdrošināšanas sabiedrības un pensiju fondus, starp kuriem pastāv tiešo investīciju attiecības. Informāciju par tiešajām investīcijām sniedz Latvijas Bankas apkopoto pārskatu par ārējiem aktīviem un pasīviem un vērtspapīru turētāju dati un MFI statistika. Tiek izmantoti arī Latvijas Bankas apkopotie nebanku ārējo maksājumu dati un SIA "LURSOFT" apkopotie UR dati.

Latvijā veiktās tiešās investīcijas pašu kapitālā tiek atspoguļotas pēc iespējas tuvāk tirgus cenām. Atšķirīgi tiek novērtēta biržas sarakstā iekļautajos un biržas sarakstā neiekļautajos uzņēmumos veikto

resources received from the EU funds and non-bank external payment data compiled by Latvijas Banka. The resources of the EU funds are mostly made up of funds transfers from the EU Cohesion Fund and the European Regional Development Fund. Funds received under other EU programmes and initiatives are also included.

1.5 Financial Account

A balance of payments component reflecting financial assets and financial liabilities (direct investment, portfolio investment, financial derivatives, other investment and reserve assets) between Latvia's residents and the rest of the world.

1.5.1 Direct Investment

Investment by an investor (direct investor) made directly or indirectly (through subsidiaries or associated companies) to acquire a lasting interest (corresponding to at least 10% ownership of ordinary shares or voting rights) in an enterprise (direct investment enterprise). The components of direct investment are equity and debt instruments.

Direct investment implies longterm relationship between a direct investor and direct investment enterprise. Direct investor can be either a natural or legal person.

Equity is a financial asset that is a claim on the residual value of a corporation, after the claims of all creditors have been met. It incorporates listed shares, unlisted shares and other equity. The acquisition of the historic investment and new investments in a direct investment enterprise are included. Cross-border investment in real estate is also included.

Reinvested earnings are a part of the enterprise's profit or loss that belongs to the direct investor in proportion to its holding and remains at the disposal of the direct investment enterprise (see methodology referred to in Section 1.3.3.2) and are reported under direct investment separately from equity.

Debt instruments are trade credits, borrowing and lending transactions conducted between direct investors and direct investment enterprises, mutual acquisitions and disposals of debt securities issued by direct investors and direct investment enterprises, as well as other mutual assets and liabilities of direct investors and direct investment enterprises. Assets and liabilities vis-à-vis fellow companies classified in the same direct investment group are also included. Assets and liabilities of fellow companies are classified depending on the ultimate controlling investor. If the ultimate controlling investor of a Latvian direct investment enterprise is a non-resident, all mutual assets and liabilities are reported as direct investment in Latvia. In case the ultimate controlling investor of a Latvian direct investment enterprise is a Latvian resident, all mutual assets and liabilities are reported as direct investment abroad.

Debt instruments between MFIs, investment funds and other financial intermediaries except insurance corporations and pension funds in an existing direct investment relationship are excluded.

Information on direct investment is derived from survey on foreign assets and liabilities and data on holders of securities and MFI statistics compiled by Latvijas Banka. Non-bank external payment data compiled by Latvijas Banka and RE data compiled by LURSOFT Ltd are also used.

To the extent possible, direct investment in equity in Latvia is recorded at market value. The value of investment in listed and unlisted companies is valued differently. The value of investment in unlisted

ieguldījumu vērtība. Biržas sarakstā neiekļautajos uzņēmumos veikto ieguldījumu vērtību iegūst, izmantojot ECB rekomendēto pašu kapitāla metodi (pašu kapitāls bilances vērtībā). Pašu kapitāls ietver šādus posteņus: akciju vai daļu kapitāls (pamatkapitāls), akciju emisijas uzcelojums, ilgtermiņa ieguldījumu pārvērtēšanas rezerve, rezerves, iepriekšējo gadu nesadalītā peļņa un pārskata gada nesadalītā peļņa. Pašu kapitāla vērtību par katru informācijas sniedzēju gūst no Latvijas Bankas apkopotajiem pārskatiem par ārējiem aktīviem un pasīviem un MFI statistikas datiem. Vienas akcijas (daļas) vērtība tiek noteikta pēc kopējās pašu kapitāla bilances vērtības. Pašu kapitāla pārmaiņas pārskata periodā katra ārvalstu investora līmenī tiek sadalītas darījuma pārmaiņās (D), vēsturisko investīciju cenu pārmaiņās (P) un citās pārmaiņās (C):

$\Delta PK = D + P + C$, kur:

$$D = D_n \cdot P_b, \quad P = K_s \cdot (P_b - P_s) \quad \text{un} \quad C = C_n \cdot P_b,$$

kur:

D_n – ārvalstu investoram piederošā akciju (daļu) skaita pārmaiņas pamatkapitālā darījuma rezultātā;

C_n – ārvalstu investoram piederošo akciju (daļu) skaita pārmaiņas pamatkapitālā citu pārmaiņu rezultātā;

K_s – ārvalstu investoram piederošais akciju (daļu) skaits pamatkapitālā pārskata perioda sākumā;

P_b un P_s – vienas akcijas (daļas) cena (pašu kapitāls/kopējais pamatkapitāls) attiecīgi pārskata perioda beigās un sākumā.

Biržas sarakstā iekļautajos uzņēmumos veikto ieguldījumu vērtību iegūst līdzīgi, vienīgi vienas akcijas cena pārskata perioda beigās un sākumā tiek iegūta, izmantojot *Nasdaq Riga* datus.

Maksājumu bilancē tiek atspoguļotas tikai darījumu pārmaiņas (D), savukārt starptautisko investīciju balance ietver visu veidu pārmaiņu rezultātā (D, P un C) radītās pārmaiņas ieguldījumu atlikumos.

1.5.2. Portfeļieguldījumi

Ieguldījumi biržas sarakstā iekļautās akcijās, biržas sarakstā neiekļautās akcijās un ieguldījumu fondu ieguldījumu apliecībās un parāda vērtspapīros.

Portfeļieguldījumu darījumā ieguldītāja mērķis ir ieguldījuma vērtības pieaugums vai iespēja saņemt dividendes vai procentu ienākumus no ieguldītājiem resursiem, nevis tieši ietekmēt komercsabiedrības pārvaldes institūcijas. Portfeļieguldījumu darījumi ietver gan īstermiņa, gan ilgtermiņa finanšu instrumentus. Portfeļieguldījumu raksturīga iezīme ir finanšu instrumentu brīva tirgošana vērtspapīru tirgū.

Biržas sarakstā iekļautās akcijas ir akcijas, kas tiek tirgotas regulētos tirgos. Biržas sarakstā neiekļautās akcijas ir akcijas, kas netiek tirgotas regulētos tirgos. Portfeļieguldījumi ietver gan no jauna emitēto, gan otrreizējā tirgū apgrozībā esošo akciju pirkšanu un pārdošanu, ja tās apstiprina līdzdalību, kas mazāka nekā 10%. Izņēmums ir gadījumi, kad līdzdalība, kas mazāka nekā 10%, tiek iegūta tieši investora uzņēmumā (atspoguļo pie tiešajām investīcijām). Ieguldījumu fondu ieguldījumu apliecības ir vērtspapīri, kas apliecina ieguldītāja līdzdalību ieguldījumu fondā, t.sk. līdzdalību naudas tirgus fondā, un no šīs līdzdalības izrietošās tiesības. Ieguldījumi ieguldījumu fondu ieguldījumu apliecībās neatkarīgi no līdzdalības daļas fondā tiek uzrādīti portfeļieguldījumos.

Parāda vērtspapīri ir vērtspapīri, kas apliecina emitenta saistības pret šo vērtspapīru turētāju un tā apņemšanos veikt vienu vai vairākus maksājumus vērtspapīru turētājam noteiktā datumā vai datumos nākotnē. Šiem vērtspapīriem parasti ir noteikta procentu likme

companies is obtained by using the equity approach (own funds at book value) recommended by the ECB. Equity comprises the following items: shares and equity holdings (share capital), share premium, revaluation reserve of longterm investment, reserves, undistributed profit of previous years, and undistributed profit of the reporting year. Each information provider's equity value is obtained from Latvijas Banka's survey on foreign assets and liabilities and from MFI statistics. The value per share/unit is obtained from the total equity (book value). Equity changes in the reporting period with regard to each foreign investor are recorded in the breakdown by change arising from transaction (D), price changes for historic investment (P) and other changes (C):

$\Delta PK = D + P + C$, where

$$D = D_n \cdot P_b, \quad P = K_s \cdot (P_b - P_s) \quad \text{un} \quad C = C_n \cdot P_b,$$

where

D_n is changes in the number of shares/units owned by a foreign investor in the share capital arising from a transaction;

C_n is changes in the number of shares/units owned by a foreign investor in the share capital arising from other changes;

K_s is the number of shares/units owned by a foreign investor in the share capital at the beginning of the reporting period;

P_b and P_s are share/unit prices (equity/total share capital) at the end and the beginning of the reporting period respectively.

The value of investment in listed companies is obtained in a similar way, with an exception that the price per share at the end and beginning of the reporting period is obtained using Nasdaq Riga data.

Only changes arising from transactions (D) are recorded in the balance of payments, whereas the international investment position records all changes in investment positions resulting from all kinds of developments (D, P and C).

1.5.2 Portfolio Investment

Investment in listed shares, unlisted shares and investment fund shares or units and debt securities.

Portfolio investment is made with the purpose of increasing the investment value or earning dividends or interest, without directly influencing the management of the enterprise. Portfolio investment includes both shortterm and longterm financial instruments.

Financial instruments included under portfolio investment are freely tradable.

Listed shares are shares traded on regulated markets. Unlisted shares are shares that are not traded on regulated markets. Portfolio investment covers acquisition and disposal of shares (new securities issues and securities traded on the secondary market) if they represent participation of less than 10%. A holding of less than 10% in a direct investor's enterprise (recorded under direct investment) shall be an exception. Investment fund shares or units are securities certifying participation of an investor in an investment fund, incl. in a money market fund (MMF), and the rights arising from such participation. Investment in investment fund shares or units irrespective of the size of the holding in the fund is reported under portfolio investment.

Debt securities are securities representing an obligation and a promise on the part of the issuer to make one or more payment(s) to the holder of the securities at a specified future date or dates (e.g. bonds and

(kupons), vai arī tie tiek pārdoti ar diskontu/uzcenojumu summai, kas tiks atmaksāta noteiktajā dzēšanas termiņā. Īstermiņa parāda vērtspapīri ir parāda vērtspapīri, kuriem emisijas brīdī noteiktais dzēšanas termiņš ir līdz 1 gadam (ieskaitot). Ilgtermiņa parāda vērtspapīri ir parāda vērtspapīri, kuriem emisijas brīdī noteiktais dzēšanas termiņš ir ilgāks par 1 gadu.

Portfeļieguldījumi parāda vērtspapīros ietver parāda vērtspapīru pirkšanu un pārdošanu, ja šie darījumi netiek klasificēti kā tiešās investīcijas. Kā portfeļieguldījumu darījumus atspoguļo arī šo parāda vērtspapīru emisiju un dzēšanu.

Portfeļieguldījumu darījumus novērtē tirgus cenās, izmantojot ECB centralizētās vērtspapīru datubāzes informāciju par finanšu instrumentu cenām.

Katru portfeļieguldījumu veidu atspoguļo sektoru dalījumā (centrālā banka, MFI (izņemot centrālo banku), valdība, finanšu sabiedrības (izņemot MFI), nefinanšu sabiedrības un mājsaimniecības). Centrālās bankas sektora portfeļieguldījumu datu avots ir Latvijas Bankas bilance. Informāciju par MFI (izņemot centrālo banku) un valdības sektora portfeļieguldījumiem sniedz Latvijas Bankas apkopotā MFI statistika un vērtspapīru turētāju dati. Informāciju par finanšu sabiedrību (izņemot MFI) un nefinanšu sabiedrību un mājsaimniecību sektora portfeļieguldījumiem gūst no Latvijas Bankas apkopotajiem vērtspapīru turētāju datiem un FKTK pārskata par apdrošināšanas sabiedrību aktīviem un pasīviem.

1.5.3. Atvasinātie finanšu instrumenti

Finanšu instrumenti, kas saistīti ar konkrētu finanšu instrumentu vai rādītāju, vai precī, ar kuru palīdzību konkrētus finanšu riskus var patstāvīgi tirgot finanšu tirgos. Atvasinātie finanšu instrumenti atbilst šādiem nosacījumiem: tie ir saistīti ar kādu finanšu vai nefinanšu aktīvu, aktīvu grupu vai indeksu; tie ir apgrozāmi, vai tos var kompensēt tirgū; un netiek avansā izmaksāta pamatsumma, kas jāatmaksā (piemēram, iespējas līgumi, ārpusbiržas nākotnes līgumi, mijmaiņas līgumi, procentu nākotnes līgumi un atvasinātie kredīta instrumenti).

Ieguldījumus atvasinātajos finanšu instrumentos maksājumu bilancē atspoguļo sektoru dalījumā (centrālā banka, MFI (izņemot centrālo banku), valdība, finanšu sabiedrības (izņemot MFI), nefinanšu sabiedrības un mājsaimniecības).

Informāciju par ieguldījumiem atvasinātajos finanšu instrumentos gūst no Latvijas Bankas bilances un peļņas un zaudējumu aprēķina, MFI statistikas, VK pārskata par atvasinātajiem finanšu instrumentiem un Latvijas Bankas apkopotajiem nebanku ārējo maksājumu datiem.

1.5.4. Citi ieguldījumi

Finanšu ieguldījumi, kurus neietver tiešajās investīcijās, portfeļieguldījumos, atvasinātajos finanšu instrumentos un rezerves aktīvos. Citus ieguldījumus klasificē finanšu instrumentu veidu (cits pašu kapitāls; nauda un noguldījumi; aizdevumi/aizņēmumi; apdrošināšanas, pensiju un standarta garantijas; tirdzniecības kredīti un avansi; Speciālās aizņēmuma tiesības; citi aktīvi un citi pasīvi) dalījumā.

Citus ieguldījumus maksājumu bilancē atspoguļo sektoru (centrālā banka; MFI (izņemot centrālo banku); valdība; finanšu sabiedrības (izņemot MFI); nefinanšu sabiedrības un mājsaimniecības) dalījumā. Cits pašu kapitāls ir pašu kapitāls, kas nav biržas sarakstā iekļautās akcijas un biržas sarakstā neiekļautās akcijas. Ietver arī centrālās

notes). Such securities usually carry a specific rate of interest (the coupon) or are sold at a discount to the amount that will be repaid at maturity. Short-term debt securities are debt securities issued with an original maturity of up to one year (inclusive). Long-term debt securities are debt securities issued with an original maturity of over one year.

Portfolio investment in debt securities includes acquisitions and disposals of holdings of debt securities if those transactions are not classified as direct investment. The issue and redemption of such debt securities is also reported under portfolio investment.

Portfolio investment transactions are marked to market, using the ECB's Centralised Securities Database information on financial instrument prices.

Each category of portfolio investment is recorded in the breakdown by institutional sector (central bank, MFIs (excl. central bank), general government, financial corporations (excl. MFIs), non-financial corporations and households). Portfolio investment data of the central bank sector are derived from Latvijas Banka's balance sheet. Data on portfolio investment of the MFIs (excl. central bank) and general government sectors are obtained from MFI statistics and data on holders of securities compiled by Latvijas Banka. Information regarding portfolio investment of financial corporations (excl. MFIs) and non-financial corporations and households sectors is derived from the data on holders of securities compiled by Latvijas Banka and FCMC data on assets and liabilities of insurance companies.

1.5.3 Financial Derivatives

Financial instruments linked to a specified financial instrument or indicator or commodity, through which specific financial risks can be traded in financial markets in their own right. Financial derivatives meet the following conditions: they are linked to a financial or non-financial asset, to a group of assets, or to an index; they are either negotiable or can be offset on the market; and no principal amount is advanced to be repaid. For example: options, forwards, swaps, forward rate agreements (FRAs), credit derivatives.

In the balance of payments, investment in financial derivatives is recorded in the breakdown by sector (central bank, MFIs (excl. central bank), general government, financial corporations (excl. MFIs), non-financial corporations and households).

Data on investment in financial derivatives are derived from Latvijas Banka's balance sheet and profit and loss statement, MFI statistics, the Treasury's data on financial derivatives, and non-bank external payment data compiled by Latvijas Banka.

1.5.4 Other Investment

Financial investment other than that included in direct investment, portfolio investment, financial derivatives and reserve assets. Other investment is classified by type of financial instrument: other equity; currency and deposits; loans; insurance, pension and standardised guarantees; trade credits and advances; Special Drawing Rights; other assets/liabilities.

In the balance of payments, other investment is recorded in the breakdown by sector (central bank; MFIs (excl. central bank); general government; financial corporations (excl. MFIs); non-financial corporations and households).

Other equity is equity other than listed shares and unlisted shares. The capital of a central bank and investment of the general government in

bankas kapitālu un valdības ieguldījumus starptautisko organizāciju, izņemot SVF, kapitālā. Šie darījumi ietver ieguldījumus SIA pamatkapitālā, kā arī SIA pamatkapitāla daļu pārdošanu un pirkšanu, lai iegūtu līdzdalību, kas mazāka nekā 10%. Izņēmums ir gadījumi, kad līdzdalība, kas mazāka nekā 10%, tiek iegūta tiešā investora uzņēmumā (atspoguļo pie tiešajām investīcijām).

Nauda ir apgrozībā esošās banknotes un monētas, ko emitējusi centrālā banka vai centrālā valdība un ko parasti izmanto maksājumos. Noguldījumi ir MFI kontos uz noteiktu vai nenoteiktu laiku ar vai bez procentiem noguldītie naudas līdzekļi. Nauda un noguldījumi ietver pārmaiņas ārvalstu valūtas turējumos skaidrā naudā, noguldījumu apjoma palielinājumu un samazinājumu MFI, kā arī kredītiestāžu visu veidu savstarpējos aizņēmumus, aizdevumus un noguldījumus.

Aizdevumi/aizņēmumi ir atlīdzības darījumi, kuros aizdevējs/aizņēmējs, pamatojoties uz rakstisku līgumu, nodod aizņēmējam/saņēmu no aizdevēja naudu īpašumā un kuri aizņēmējam uzliek pienākumu noteiktā laikā un kārtībā atdot aizdevējam naudu.

Apdrošināšanas, pensiju un standarta garantijas ietver apdrošināšanas sabiedrību tehniskās rezerves, pensiju fondu aktīvus, pensiju plānu līdzekļus un citas saistības, kas ir izveidojušās attiecībā pret apdrošināšanas polišu turētājiem, pensiju fondu un plānu dalībniekiem.

Tirdzniecības kredīti un avansi ir finanšu prasības, ko rada preču un pakalpojumu piegādātāju tieši izsniegti kredīti saviem klientiem un avansi par darbu, kas tiek veikts vai ko vēl tikai veiks, kā klientu priekšsamaksu par vēl nepiegādātām precēm un pakalpojumiem. Tirdzniecības kredīti un avansi rodas, kad maksājumu par precēm vai pakalpojumiem neveic tajā pašā laikā, kad mainās īpašumtiesības uz precēm vai sniedz pakalpojumu.

Citi aktīvi un citi pasīvi ir aktīvi/pasīvi, kas nav kvalificējami kā cits pašu kapitāls; nauda un noguldījumi; aizdevumi/aizņēmumi; apdrošināšanas, pensiju un standarta garantijas; tirdzniecības kredīti un avansi.

Informācijas par citiem ieguldījumiem avots ir Latvijas Bankas apkopotie pārskati par ārējiem aktīviem un pasīviem, FKTK pārskats par apdrošināšanas sabiedrību, privāto pensiju fondu, privāto pensiju fondu pārvaldīto pensiju plānu, valsts fondēto pensiju shēmu līdzekļu un investīciju fondu aktīviem un pasīviem, FKTK pārskats par tiešās apdrošināšanas un pārpadrošināšanas tehniskajām rezervēm un MFI statistika. Informāciju par centrālās bankas sektora citiem ieguldījumiem sniedz Latvijas Bankas bilance, bet informāciju par valdības sektora citiem ieguldījumiem gūst no VK apkopotās informācijas par valdības ārējo parādu un valdības kontu atlikumiem ārvalstīs.

1.5.5. Rezerves aktīvi

Tādi ārējie aktīvi ārvalstu valūtā, kurus kontrolē monetārās iestādes un kuri tām viegli pieejami (monetārais zelts, Speciālās aizņēmuma tiesības, rezerves pozīcija SVF, citi rezerves aktīvi).

Euro zonas dalībvalstīs par citiem rezerves aktīviem tiek kvalificētas prasības pret ārpus euro zonas esošajām valstīm ārvalstu valūtās. Finanšu aktīvus, kuri ir monetārās iestādes rīcībā un kurus nevar kvalificēt kā rezerves aktīvus, pieskaita portfeļieguldījumiem vai citiem ieguldījumiem.

Informāciju par rezerves aktīviem gūst no Latvijas Bankas balances.

the capital of international organisations, with the exception of the IMF, are also included. Those transactions comprise investment in the capital of a limited liability company, as well as acquisition and disposal of units in the capital of a limited liability company, to acquire participation of less than 10%. A holding of less than 10% in a direct investor's enterprise (recorded under direct investment) shall be an exception.

Currency is banknotes and coins in circulation issued by central banks or central government and commonly used to make payments. Deposits are funds that are deposited with MFIs for a specified or unspecified period of time, with or without interest. *Currency and deposits* covers changes in holdings of foreign currency in cash, an increase or decrease in deposits with MFIs as well as mutual borrowing, lending and deposits of all types among credit institutions. *Loans* are remunerated transactions in which a lender/borrower, on the basis of a written contract, transfers money to a borrower/receives money from a lender in ownership and which imposes a duty on the borrower to return the money to the lender within a specified time and following a specified procedure.

Insurance, pension and standardised guarantees comprise insurance technical reserves, assets of pension funds, pension plan assets and other liabilities incurred in relation to insurance policy holders, members of pension funds and plans.

Trade credits and advances are financial claims arising from the direct extension of credit by the suppliers of goods and services to their customers, and advances for work that is in progress or is yet to be undertaken, in the form of prepayment by customers for goods and services not yet provided. Trade credits and advances arise when payment for goods or services is not made at the same time as the change in ownership of a good or provision of a service.

Other assets and *Other liabilities* are assets/liabilities that cannot be classified as other equity; currency and deposits; loans; insurance, pension and standardized guarantees; trade credits and advances.

Data on other investment are derived from survey on foreign assets and liabilities compiled by Latvijas Banka, FCMC data on assets and liabilities of insurance companies, private pension funds, pension plans managed by private pension funds, statefunded pension scheme funding, and assets and liabilities of investment funds, FCMC data on direct insurance and reinsurance technical reserves and MFI statistics. Data on other investment of the central bank sector are based on Latvijas Banka's balance sheet, whereas data on other investment of the government sector are derived from data on the government external debt and the balance of government accounts abroad provided by the Treasury.

1.5.5 Reserve Assets

External foreign currency assets that are readily available to, and controlled by, monetary authorities (monetary gold, Special Drawing Rights, reserve position in the IMF, other reserve assets).

In euro area countries claims on countries outside the euro area in foreign currency are classified as other reserve assets.

Financial assets that are at the disposal of the monetary authority and cannot be classified as reserve assets are recorded under *Portfolio investment* or *Other investment*.

Data on reserve assets are derived from Latvijas Banka's balance sheet.

2. LATVIJAS STARPTAUTISKO INVESTĪCIJU BILANCE

Starptautisko investīciju bilance ir statistikas pārskats, kas atspoguļo finanšu aktīvu un finanšu pasīvu starp Latvijas rezidentiem un pārējo valstu rezidentiem atlikumu vērtību un sastāvu noteiktā datumā, kā arī šo atlikumu vērtības pārmaiņas attiecīgajā laika periodā. Atlikumu vērtības pārmaiņas var notikt darījumu rezultātā (maksājumu bilances finanšu konta dati), valūtas kursu svārstību dēļ, cenu pārmaiņu rezultātā vai citu pārmaiņu (galvenokārt dažādu veidu pārklasifikācijas informācijas sniedzēja uzskaites sistēmā, kā arī parāda kapitalizācijas u.c. darbību) dēļ (sk. 2.1. att.). Starptautisko investīciju bilance ietver tiešās investīcijas, portfeļieguldījumus, atvasinātos finanšu instrumentus, citus ieguldījumus un rezerves aktīvus.

		Maksājumu balance Balance of payments				
		Tekošais konts Current account				
		Kapitāla konts Capital account				
Starptautisko investīciju bilance International investment position	Atlikums perioda sākumā Opening position	Finanšu konts (darījumi) Financial account (transactions)	Cenu pārmaiņas Price changes	Valūtas kursu svārstības Exchange rate changes	Citas pārmaiņas Other adjustments	Atlikums perioda beigās Closing position

2.1. attēls. Sakarība starp starptautisko investīciju bilanci un maksājumu bilanci

Starptautisko investīciju bilances datu avoti ir tādi paši kā maksājumu bilances finanšu kontam. Starptautisko investīciju bilances datus Latvijas Banka sagatavo atbilstoši SVF "Maksājumu bilances un starptautisko investīciju bilances rokasgrāmatas" 6. izdevuma prasībām.

3. LATVIJAS ĀRĒJAIS PARĀDS

Ārējā parāda (bruto) dati atspoguļo parādu radošās saistības starp Latvijas rezidentiem un pārējo valstu rezidentiem. Ārējais parāds (neto) tiek aprēķināts kā bruto ārējais parāds mīnus atbilstošie ārējo aktīvu posteņi.

Ārējā parāda dati sniegti sektoru (valdība, centrālā banka, MFI (izņemot centrālo banku), finanšu sabiedrības (izņemot MFI), nefinanšu sabiedrības un mājsaimniecības), termiņu un finanšu instrumentu veidu dalījumā.

Latvijas ārējā parāda datus Latvijas Banka sagatavo atbilstoši SVF "Maksājumu bilances un starptautisko investīciju bilances rokasgrāmatas" 6. izdevuma un SVF "Ārējā parāda statistika: Sagatavotāju un lietotāju rokasgrāmatas" 2013. gada izdevuma prasībām, izmantojot starptautisko investīciju bilances datus.

2. LATVIA'S INTERNATIONAL INVESTMENT POSITION

International investment position is a statistical statement reflecting the value and composition of financial assets and financial liabilities between Latvia's residents and the rest of the world, on a specific date, as well as changes in the residual values in the respective time period. Changes in the residual values may occur as a result of transactions (financial account data of the balance of payments), exchange rate changes, price changes, and other adjustments (mainly due to various reclassifications in the system of information provider, debt capitalisation, etc; see Chart 2.1). International investment position includes direct investment, portfolio investment, financial derivatives, other investment, and reserve assets.

Chart 2.1. Relationship between the balance of payments and international investment position

Sources for the international investment position are the same as for the financial account of the balance of payments. Latvijas Banka compiles international investment position data in accordance with the guidelines of the IMF's Balance of Payments and International Investment Position Manual (6th edition).

3. LATVIA'S EXTERNAL DEBT

External debt data (gross) present debt-related liabilities between Latvia's residents and the rest of the world. The net external debt position is equal to gross external debt less the respective items of foreign assets.

External debt data are presented in the breakdown by sector (general government, central bank, MFIs (excl. central bank), financial corporations (excl. MFIs), non-financial corporations and households), maturity and type of instrument.

Latvijas Banka compiles data on Latvia's external debt in accordance with the guidelines of the IMF's Balance of Payments and International Investment Position Manual (6th edition) and the manual External Debt Statistics: Guide for Compilers and Users (2013) on the basis of international investment position data.

4. TIEŠĀS INVESTĪCIJAS

Tiešo investīciju definīciju sk. 1.5.1. apakšpunktā.

Tiešo investīciju dati tiek sagatavoti gan pēc aktīvu/pasīvu principa (maksājumu bilances un starptautisko investīciju bilances datus), gan pēc virziena principa – tiešās investīcijas Latvijā un tiešās investīcijas ārvalstīs.

Tiešās investīcijas Latvijā ir saistības pret tiešajiem investoriem un māsas uzņēmumiem, ja galvenais kontrolējošais investors ir nerezidents, mīnus prasības pret tiešajiem investoriem un māsas uzņēmumiem, ja galvenais kontrolējošais investors ir nerezidents. Tiešās investīcijas ārvalstīs ir prasības pret tiešo investīciju uzņēmumiem un māsas uzņēmumiem, ja galvenais kontrolējošais investors ir rezidents, mīnus saistības pret tiešo investīciju uzņēmumiem un māsas uzņēmumiem, ja galvenais kontrolējošais investors ir rezidents.

Tiešo investīciju datus Latvijas Banka sagatavo atbilstoši SVF "Maksājumu bilances un starptautisko investīciju bilances rokasgrāmatas" 6. izdevuma un OECD "Ārvalstu tiešo investīciju kritēriju definīcijas" 4. izdevuma prasībām, izmantojot maksājumu bilances un starptautisko investīciju bilances datus.

4. DIRECT INVESTMENT

For the definition of direct investment, see Section 1.5.1.

Direct investment data are compiled both on an asset/liability basis (balance of payments and the international investment position data) and according to the directional principle – direct investment in Latvia and direct investment abroad.

Direct investment in Latvia comprises liabilities to direct investors and fellow enterprises where the ultimate controlling investor is a non-resident, minus claims on direct investors and fellow enterprises where the ultimate controlling investor is a non-resident. Direct investment abroad comprises claims on direct investment enterprises and fellow enterprises where the ultimate controlling investor is a resident, minus liabilities to direct investment enterprises and fellow enterprises where the ultimate controlling investor is a resident. Latvijas Banka compiles direct investment data in accordance with the guidelines of the IMF's Balance of Payments and International Investment Position Manual (6th edition) and the OECD's Benchmark Definition of Foreign Direct Investment (4th edition) on the basis of balance of payments and international investment position data.

SAĪSINĀJUMI UN APZĪMĒJUMI

ĀM	Latvijas Republikas Ārlietu ministrija
CIF	preces vērtība, ietverot transporta un apdrošināšanas izmaksas līdz importētājvalsts robežai
CSP	Latvijas Republikas Centrālā statistikas pārvalde
ECB	Eiropas Centrālā banka
ES	Eiropas Savienība
ES28	Eiropas Savienības 28 valstis (vēsturiskie dati aprēķināti atbilstoši pašreizējam ES sastāvam)
Extrastat	ES valstu un ārpus ES esošo valstu savstarpējās preču tirdzniecības statistisko datu vākšanas un apkopošanas sistēma
FKTK	Finanšu un kapitāla tirgus komisija
FM	Latvijas Republikas Finanšu ministrija
FOB	preces vērtība, ietverot transporta un apdrošināšanas izmaksas līdz eksportētājvalsts robežai
IKP	iekšzemes kopprodukts
Intrastat	ES valstu iekšējās tirdzniecības statistikas sistēma
MFI	monētārās finanšu iestādes (centrālā banka, kredītiestādes, krājaizdevu sabiedrības un naudas tirgus fondi)
OECD	Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija (<i>Organisation for Economic Co-operation and Development</i>)
SIA	sabiedrība ar ierobežotu atbildību
SNB	Starptautisko norēķinu banka
SVF	Starptautiskais Valūtas fonds
UR	Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrs
VAS	valsts akciju sabiedrība
VID	Valsts ieņēmumu dienests
VK	Valsts kase
VSAA	Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra

ABBREVIATIONS AND SYMBOLS

BIS	Bank for International Settlements
CIF	cost, insurance and freight at the importer's border
CSB	Central Statistical Bureau of Latvia
ECB	European Central Bank
EU	European Union
EU28	28 countries of the EU (historical data are calculated consistently with the current EU membership)
Extrastat	System for the collection and compilation of statistics relating to the trade in goods between EU Member States and non-EU countries
FCMC	Financial and Capital Market Commission
FOB	free on board at the exporter's border
GDP	Gross Domestic Product
IMF	International Monetary Fund
Intrastat	Intra-Community Trade Statistical System
LCD	Latvian Central Depository
Ltd	limited liability company
MF	Ministry of Finance of the Republic of Latvia
MFA	Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Latvia
MFI	monetary financial institutions (the central bank, credit institutions, credit unions and money market funds)
n.i.e.	not included elsewhere
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development
RE	Register of Enterprises of the Republic of Latvia
SJSC	state joint stock company
SRS	State Revenue Service
SSIA	State Social Insurance Agency
UK	United Kingdom
VAT	Value Added Tax